

Handelingsgericht werken

'Wil je zorgen voor de leerling, dan moet je ook zorgen voor de docent'

Workshop: Vragen over de leerling vertalen naar mogelijkheden voor docenten

Om docenten handvatten te kunnen geven voor Handelingsgericht werken, volgden zo'n 50 ambulant begeleiders van het samenwerkingsverband VO dit schooljaar een verdiepingsworkshop HGW, coaching aan docenten. Mirella van Minderhout van Bureau Mind gaf de workshop. De KopKrant vroeg haar naar de inhoud.

Mirella van Minderhout

Waarom deze workshop?

"De insteek van HGW is dat je de hele context bij de leerling betreft. De docent hoort daar uiteraard ook bij, of eigenlijk: juist. Kwetsbare kinderen zijn in hun ontwikkeling twee keer zo afhankelijk van die docent als leerlingen die zich zonder al teveel problemen ontwikkelen. Het idee achter de workshop is om de ambulant begeleiders te leren de interactie tussen docent en leerling te bekijken, te zien wat er gebeurt en te signaleren waar de sleutels tot verbetering liggen. Dat vergt een andere begeleiding en daar hebben we de begeleiders handvatten voor gegeven. We hebben de begeleiders twee middagen getraind. De bijeenkomsten lagen een tijdje uit elkaar, zodat de deelnemers na de eerste training de dingen konden uitproberen die ze hadden geleerd."

Kun je een voorbeeld geven van anders begeleiden?

"Stel, je hebt als docent een leerling die elke keer een bommetje onder je les legt. Heel vervelend, en het is logisch om als docent dan irritatie of frustratie te voelen. Maar vaak zie je dat het handelen van de docent in een dergelijke situatie het 'lastige' gedrag van de leerling versterkt. Wat je als begeleider kunt doen is in gesprek gaan met die docent over het gedrag van die leerling en vragen wat voor gevoelens dat oproept. Zorgdragen voor de leerlingen is ook zorgdragen voor de docent, en op deze manier probeer je ruimte te creëren. Als je de gevoelens van de docent erkent, lukt

het hem of haar om verder kijken dan het gedrag van de leerling alleen, om te zien wat het gedrag functioneel maakt en om vervolgens te handelen vanuit zijn of haar professionele opvoedersrol. Wat hij kan veranderen? Hij kan bijvoorbeeld gewenst gedrag bekrachtigen en proberen het negatieve gedrag te negeren. Dat laatste is vaak het moeilijkste, omdat je als docent snel geneigd bent juist die leerlingen die niet doen wat je vraagt, te corrigeren."

De sleutel ligt dus bij het gedrag van de docent?

"Klopt. Hoe meer problemen een leerling heeft, hoe afhankelijker hij of zij is van de docent. Leerlingen met forse problematiek hebben vaak zelf niet de tools in huis om bepaalde vaardigheden te ontwikkelen en thuis kan dit hiaat ook niet altijd opgevuld worden. Bij deze leerlingen kan de docent nog meer het verschil maken.

Belangrijk is de vraag: hoe leren we bepaald gewenst gedrag aan? Vaak neigen we ernaar om het ontbreken van gedragsvaardigheden bij leerlingen te bestraffen, in plaats van die aan te leren. De docent kan met name met die leerlingen een relatie aangaan en investeren. Dan gaat het om zowel de 'lastige' als bijvoorbeeld de onzekere leerlingen. Hij zou zich kunnen afvragen: Wat weet ik van die leerlingen? Weet ik wat ik van ze verwacht? En maak ik de leerling ook goed duidelijk wat ik verwacht en hoe kunnen we samen die verwachtingen waarmaken? Waar je als begeleider met de docent samen over wilt nadenken is: Hoe sta je erin? Wil je er voor alle leerlingen zijn? Wat is jouw idee over goed onderwijs? Laatst gaf een docent aan: 'Ik heb geen tijd voor gedrag, ik werk hard om de examens te halen met mijn leerlingen.' Maar veel zaken die je daarvoor nodig hebt, vragen pedagogisch vakmanschap van de docent. Huiswerk maken en plannen, de start van en overgangen in de les, instructies volgen, et cetera. Verwachten we dit gedrag van pubers, of leren we ze dit aan?"

Dus vanaf nu geen moeilijke lessen en 'probleemleerlingen' meer?

"We staan nog maar aan het begin van deze ontwikkeling. Wat we tijdens deze workshop met name hebben gedaan, is bewustwording creëren: waarom zou je de docent betrekken bij de leerlingbegeleiding? Wat levert het op? En we hebben gekeken naar hoe je docenten kunt ondersteunen in de belangrijke taak die zij hebben voor leerlingen in het algemeen en voor kwetsbare leerlingen in het bijzonder.

Als we willen dat leerlingen zich anders gaan gedragen, dan ligt de sleutel in de context, dus bij ouders en docenten. En als we docenten willen stimuleren hierin te zoeken naar mogelijkheden in hun handelen, dan zullen de ambulant begeleiders ook moeten zoeken naar mogelijkheden in hun handelen."

'Hoe meer problemen een leerling heeft, hoe afhankelijker hij of zij is van de docent'